

Norrskär, lintusaari Merenkurkussa

Christian Petander

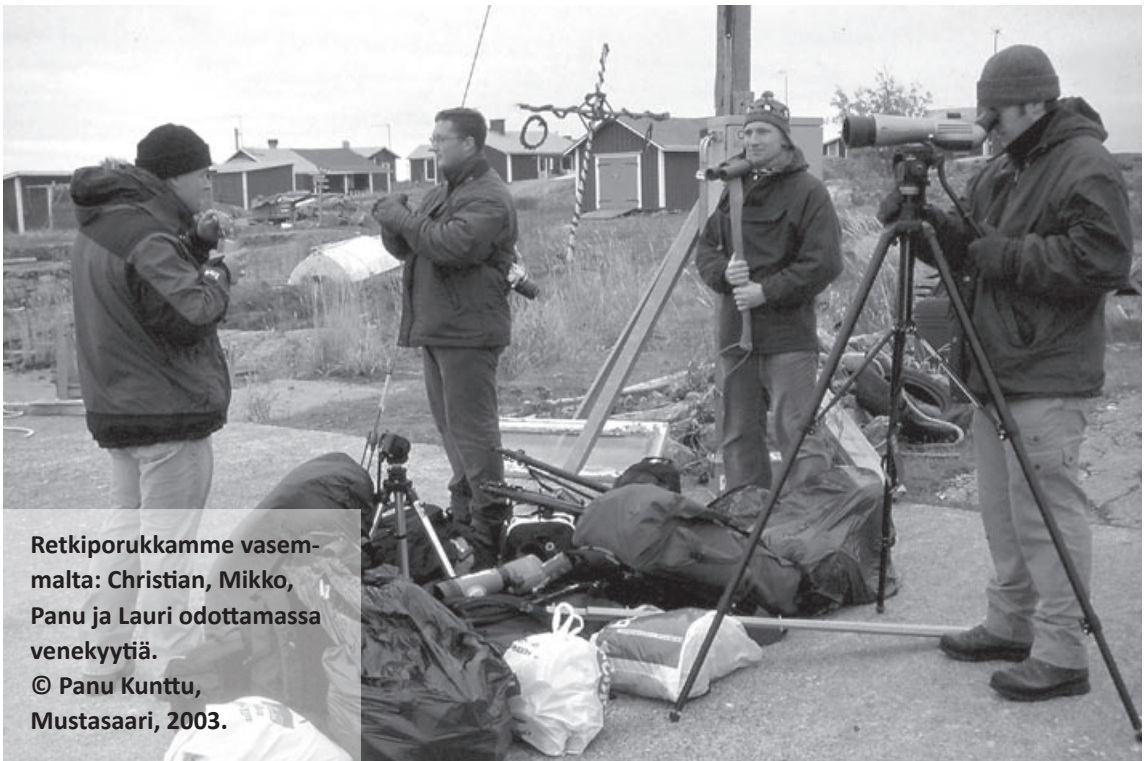
Norrskärin saariryhmä melkein keskellä Merenkurkkuja on varmasti monelle lintuharrastajalle nimeltä tuttu. Saaren sijainti ja hankalahkot kulkuyhteydet ovat luultavasti syynä siihen, että retkeily harvinaisuuksistaan kuuluisilla saarilla on vähäistä. Neljää innokasta lintuharrastajaa nämä tekijät eivät kuitenkaan haitanneet, vaan yksi unohtumaton viikko saarella painui retkeilijöiden mieliin.

Suunnitelma Norskin valloittamisesta alkoi joskus alkutalvesta 2003, kun vierailin Merenkurkun lintutieteellisen yhdistyksen kotisivuilla ja selailin alueella havaittujen lajien listaa. Kiinnitin huomion Norrskärin kahdella pääsaarella tehtyihin havaintoihin ja olin myyty mies. Vai voisiko sellaisia saaria vastus-

taa, missä on havaittu mm. rubiinisatakieli, paksunokkakerttunen, kenttäkerttunen, etelänsatakieli, nunnatasku, idänturturikyhyhky ja valkosiipikiuru? Kauan ei tarvinnut houkutellessa, kunnes retkiseurue oli koossa. Heikon itätuulen turvin Kuntun Panu, Nikkisen Lauri, Oivukan Mikko ja allekirjoittanut saapuivat perjantaina 26.9.2003 Västra Norrskärin laituriin.

Saarelle saapuminen oli vaivatonta uudehkon n. 15-metrin kalastajaveneen kyydissä. Sitten vain koitamaan, minkä rakennuksen oveen Metsähallitukselta kotiini saamat avaimet sopivat. Ihan sokkona ei lukosta lukkoon leikkiä tarvinnut harrastaa, sillä saaren entisen luotsiaseman oli tarkoitus toimia ennakkotietojen mukaan yömaja-

namme. Saarella on kokoonsa nähden paljon rakennuksia, n. 70 kappaletta. Suurin osa rakennuksista on kalastajamajoja, mutta myös saarella ennen vaikuttaneilla Puolustusvoimilla ja Merenkulkulaitoksella on saarella vielä rakennuksia. Nykyään saarella ei ole pysyvää asutusta. Metsähallitus on kunnostanut osan vanhasta luotsitalosta ja vuokraa siitä yhtä huoneistoa harkintansa mukaan luontoharrastajien käyttöön. Huoneistossa on keittomahdollisuus ja yöpymistilat neljälle hengelle. Myös sauna kuuluu vuokrahintaan, joka on 9e/yö henkilöltä. Saarelle tulopäivänä ei jäänyt paljon valoisaa aikaa retkeilyyn, mutta kaikki kerkesivät kuitenkin ottaa hiukan tuntumaa saareen. Saaren koillisrannalla step-pailut pulmussirri oli tulopäivän

Retkiporukkamme vasemmalta: Christian, Mikko, Panu ja Lauri odottamassa venekyytiä.

© Panu Kunttu, Mustasaari, 2003.

Taigauunilinnuilla oli syksyllä 2003 poikkeuksellisen kova vaellus. HavaitSIMME parhaimpana päivänä yhteensä 7 lintua. © Mikko Oivukka, Mustasaari, 2003.

Inot tulee

Yön muuttoaalosta oli pää sekaisin vielä aamullakin ja samalla takoi ajatus lintuja kuhisevista saaresta. Mikon kanssa lähdimme komppailemaan, Lauri ja Panu suuntasivat retken ensimmäiselle aamustajille; stajaus kun oli kelien takia jäänyt aika vähälle. Maastoon oli ilmestynyt yön jäljiltä runsaasti rastaita, peippoja, niittykirvisiä ja hippiaisiä. Ilmeisesti edellisiltana loppunut vesisade oli laukaissut muutkin kuin rastaat liikkeelle. Mutta parempaakin lajistoa oli saarelle eksynyt. Mikon tarkkaillessa muutaman hippiaisen liikkeitä pienessä pensaassa oli linssiin osunut lymyilevä taigauunilintu.

Östra Norrskäriltä saatiin puolenpäivän aikaan vieraaksi vaasalaisia lintuharrastajia. Miesten lähes sotilaallista järjestelmällisyyttä noudattanut komppausrintama tuotti heti tulosta ja saaren pohjoispuolelta löytynyt pikkusirkku sai liikettä turkulaisiinkin. Vielä kun miehet yhyttivät pari merisirriä läheiseltä luodolta ja löysivät kolme inoa lisää, voi miesten komppausrintamaa kehua tehokkaaksi. Päivän aikana havaittiin lisäksi lukuisia jänkäkurppia, taivaanvuohia, pari pikkusieppoa, kolme isolepinkäistä sekä kolme keltavästäräkkiä. Muutto oli päivän aikana vaisua, vain joitakin kuikkia ja alleja nähtiin muutolla.

parasta antia. Illalla laitoimme tulet vanhaan kakluuniin ja uni maittoi jokaiselle raskaan matkustuspäivän jälkeen.

Viikonlopun rauhaa

Ensimmäinen kokonainen retkipäivä alkoi tihkusateisena. Kaikille ennestään tuntematon saari houkutteli kuitenkin joka jannun maastoon. Komppaaminen lähes puuttomalla saarella on kohtuullisen helppoa. Kun saari on kooltaan vain 800 X 600 metriä, niin se on helposti hallittavissa. Saaren eteläpuolella sijaitseva tervalepikko tuntui keräävän lintuja mukavasti. Päivän parhaat havainnotkin, kaksi pikkusieppoa, löytyivät tervalepikon kätköistä. Muuten päivän lintusaldo oli vaisuhko. Ehkä muutama paikallinen suopöllö, myöhäinen nuolihaukka sekä pohjoisrannalla kyykistellyt luotokirvinen ansaitsevat maininnan.

Seuraava päivä ei alkanut edellistä paremmin ainakaan sään puolesta, vaan pilvet roikkuivat edelleen matalalla ja vesi oli herkässä. Komppailu saares-

sa ei tuottanut mitään ihmeempiä, paikalliset olivat lähinnä normaalia syyssälää. Merellä velloi muutamia all- ja isokoskeloparvia. Saareissa lintueloa pitivät yllä pohjoisrannan 200 kalalokin parvi, ja petoja edustivat sunnuntain rauhassa neljä suopöllöä, kaksi sinisuohaukkaa, ampuhaukka ja yksinäinen merikotka. Koska odotukset olivat korkealla saareen tultessa, alkoivat sade ja etelän puolella pysytellyt kohtalainen tuuli jo hiukan hermostuttamaan. Illalla loppunut sade antoi kuitenkin toiveita paremmasta. Viikonlopun viimeiset tunnit toivat mukanaan erään retken parhaista muistoista. Juuri kun olimme menossa nukkumaan, kävi Lauri heittäessä päivän viimeiset nesteet rappusten juureen ja tuli hieman puusuttaen sisään: ”Siel taitaa mennä hiukan yömuuttoa!” Niinpä nousimme kaikki katsomaan, mitä majakan valossa tapahtuu. Lintua painoi majakan valokeilan täydeltä ja arvioimme, että tunnissa muutti tuhansia lintuja. Ja tämä arvio tuli tosiaan vain niistä linnuista, mitä valokeilassa näimme. Joten yön aikana muutti kymmeniä tuhansia lintuja, joista suurin osa oli laulu- ja punakylkirastaita.

”Västra” on kooltaan vain noin 800x600 metriä, joten se on helposti hallittavissa.

© Mikko Oivukka, Mustasaari, 2003.

Lajirikkaus kasvaa

Edellisen päivän pari hyvää havista olivat selvästi nostattaneet retkiporukan mielialaa ja vanhaa sanontaa hiukan muuntaen tiistäi tuntui olevan toivoa täynnä. Heti aamulla armeijan vanhan parakin liepeiltä yhytettiin sepelrastas. Parakille kokoontuneen retkueen vielä maistellessa hyvin alkaneen päivän ensimmäistä hyvää havaintoa, on Nikkinen tukehtua omaan huutoonsa ja viuhtoo taivaalle kuin taitavinkin kapellimestari. Ja ihan turhaa ei Lauri mesonnut, sillä harjalintuhan siellä ilmaa halkoi ja tipahti iloksemme saareen koko loppuretken ajaksi. Retken lajimäärää saatiin kasvatettua vielä päivän aikana Panun komppaamalla heinäkurpalla, parilla sinirinnalla ja kolmella yli lentäneellä lapinsirkulla.

Päivän kruunasi taigauunilintujen yhteisluku, seitsemän! Lisäksi inoja havaittiin viereisellä Östra Norrskärillä samana päivänä yhteensä neljätoista, joten todellisesta keskittymästä voidaan jo puhua.

Saari tyhjenee

Suppuraisten päivien jälkeen saimme loppuretken nauttia selkeämmästä säästä, mutta samalla myös saaren lintujen kokonaislukumäärä laski huomattavasti. Havaintojen laatu tosin pysyi vielä kuitenkin kohtuullisena, sillä havisvihon sivuille pääsi retken kahtena viimeisenä päivänä mm. nuori muuttohaukka, punakuiri, lapasotka, sarvipöllö, helmipöllö sekä myöhäinen punavarpuunen (30.9.).

Viikon aikana havaitsimme yhteensä 102 lajia, mikä on hyvin tällä lähes puuttomalla ulkosaarella syys-lokakuun vaihteessa. Vaikka suurharvinaisuudet jäivätkin näkemättä, oli retki mielestämme kovin onnistunut. Lähtöpäivän aamuna kerkesimme vaihtamaan muutama sanan saarelle saapuneiden Pekka Komin, Markku Rantalan ja Kari Eischerin kanssa. He pitivät kokeneina Norskin kävijöinä viikon jaksoamme todella hyvänä, sillä he kertoivat joskus viettäneensä saarella kolmekin viikkoa näkemättä vastaavaa lajimäärää. Näiden kommenttien saattelemana oli mukava palata mantereelle 19 m/s puhaltaneessa sivutuulella, osan retkeläisistä nauttiessa hienosta syysmyräkästä veneen ohjaamossa, osan hengittäessä muovipussiin veneen takakajuutassa.

ilmoita havaintosi Tiiraan - www.tiira.fi tai www.lintuhavainto.fi